

УДК 336.22:658(477)

Г. А. Лоскоріх,
 доктор філософії за спеціальністю 071 "Облік і оподаткування",
 доцент, заступник завідувача кафедри обліку і аудиту,
 Закарпатський угорський університет імені Ференца Ракоці II
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5402-7220>

О. Ф. Перчі,
 старший викладач кафедри обліку і аудиту,
 Закарпатський угорський університет імені Ференца Ракоці II
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4514-721X>

Е. Г. Шебештень,
 доктор філософії за спеціальністю 051 "Економіка",
 старший викладач кафедри обліку і аудиту,
 Закарпатський угорський університет імені Ференца Ракоці II
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9471-5458>

DOI: 10.32702/2306-6792.2026.7.187

"КЛУБ БІЛОГО БІЗНЕСУ" ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ: РОЛЬ СТАТУСУ ДОБРОЧЕСНОГО ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ У ФУНКЦІОНУВАННІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

G. Loskorikh,
 PhD 071 "Accounting and Taxation", Associate Professor, Deputy Head of the Department
 of Accounting and Auditing, Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian University
 O. Perchi,
 Senior Lecturer of the Department of Accounting and Auditing,
 Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian University
 E. Shebeshten,
 PhD 051 "Economics", Senior Lecturer of the Department of Accounting and Auditing,
 Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian University

THE "WHITE BUSINESS CLUB" AS A TOOL FOR STRENGTHENING BUDGETARY AND TAX DISCIPLINE: THE ROLE OF COMPLIANT TAXPAYER STATUS IN THE FUNCTIONING OF UKRAINIAN ENTERPRISES

У статті досліджено економічну та інституційну роль механізму особливого податкового адміністрування для платників податків із високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства, відомого в публічному просторі як "Клуб білого бізнесу". Обґрунтовано, що цей механізм доцільно розглядати не лише як інструмент податкового адміністрування, а й як сучасний засіб формування стійкої моделі взаємодії між державою та бізнесом, орієнтованої на добровільний комплаєнс, фінансову прозорість і зниження трансакційних витрат у сфері виконання податкових зобов'язань. Метою статті є визначення ролі статусу добросовісного платника у зміцненні бюджетно-податкової дисципліни та з'ясування його впливу на функціонування підприємств України. Для досягнення поставленої мети використано методи теоретичного узагальнення, порівняльного та нормативно-правового аналізу, систематизації, а також інтерпретації статистично-аналітичної інформації. Розкрито критерії включення платників до відповідного Переліку та встановлено, що вони охоплюють не лише параметри сплати податків, а й ширший спектр

характеристик фінансової, правової та організаційної надійності суб'єкта господарювання. Особливу увагу приділено аналізу практичних наслідків набуття такого статусу для підприємств. Визначено, що наявність процедурних переваг у взаємодії з податковими органами сприяє скороченню адміністративного навантаження, поліпшенню управління податковими ризиками, підвищенню прогнозованості грошових потоків і зміцненню ліквідності, зокрема у частині процедур бюджетного відшкодування ПДВ. На основі аналізу динаміки функціонування Переліку у 2024-2025 роках встановлено, що відповідний механізм уже набув ознак практично діючого інституту селективного податкового адміністрування. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що статус платника податків із високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства розглянуто не лише як правову чи сервісну категорію, а як окремий економічний чинник, що впливає на фінансову поведінку, податкову безпеку, ділову репутацію та конкурентоспроможність підприємства. Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання для вдосконалення механізмів податкового адміністрування, розвитку інструментів стимулювання добровільного податкового комплаєнсу та формування ефективнішої моделі партнерської взаємодії між державою і бізнесом.

The article examines the economic and institutional role of the special tax administration mechanism for taxpayers with a high level of voluntary compliance with tax legislation, publicly referred to as the "White Business Club." It is substantiated that this mechanism should be viewed not only as a tax administration instrument, but also as a modern means of shaping a stable model of interaction between the state and business, oriented toward voluntary compliance, financial transparency, and the reduction of transaction costs in the fulfillment of tax obligations. The purpose of the article is to determine the role of the bona fide taxpayer status in strengthening fiscal and tax discipline and to clarify its impact on the functioning of Ukrainian enterprises. To achieve this purpose, the study employs the methods of theoretical generalization, comparative and legal analysis, systematization, as well as the interpretation of statistical and analytical information. The criteria for including taxpayers in the relevant Register are disclosed, and it is established that they cover not only tax payment parameters, but also a broader range of characteristics reflecting the financial, legal, and organizational reliability of a business entity. Particular attention is paid to the analysis of the practical implications of acquiring such status for enterprises. It is determined that the availability of procedural advantages in interactions with tax authorities contributes to reducing the administrative burden, improving tax risk management, enhancing the predictability of cash flows, and strengthening liquidity, particularly in the area of VAT refund procedures. Based on an analysis of the dynamics of the Register's functioning in 2024-2025, it is established that the relevant mechanism has already acquired the features of a practically functioning institution of selective tax administration. The scientific novelty of the study lies in the fact that the status of a taxpayer with a high level of voluntary compliance with tax legislation is considered not only as a legal or service category, but also as a distinct economic factor influencing financial behavior, tax security, business reputation, and the competitiveness of an enterprise. The practical significance of the results obtained lies in the possibility of their use for improving tax administration mechanisms, developing instruments to encourage voluntary tax compliance, and shaping a more effective model of partnership-based interaction between the state and business.

Ключові слова: бюджетно-податкова дисципліна, податковий комплаєнс, податкова доброчесність, "Клуб білого бізнесу", податкове адміністрування, податкові ризики, фінансова стійкість, репутація підприємства, конкурентоспроможність.

Key words: budgetary and tax discipline, tax compliance, tax integrity, the "White Business Club", tax administration, tax risks, financial sustainability, business reputation, competitiveness.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах воєнного стану та високої потреби у стабільному наповненні бюджетів особливого значення набуває пошук таких інструментів податкової політики, які поєднують фіскальну результативність із мінімізацією надмірного адміністративного тиску на бізнес.

Саме в такому контексті в Україні було запроваджено механізм особливого податкового адміністрування для платників податків із високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства. Державна податкова служба (ДПС) пов'язує його запровадження з необхідністю консолідації зусиль держави й бізнесу у протидії тіньовій економіці та корупційним практикам. Водночас із наукової точки зору цей інститут доцільно розглядати

значно ширше — не лише як адміністративний перелік сумлінних платників, а як інструмент формування нової моделі взаємодії між податковими органами та підприємствами, заснованої на довірі, прогнозованості, превентивному консультуванні та ризик-орієнтованому підході. Отже, постає науково важливе питання: чи є статус добросовісного платника лише елементом сервісної модернізації податкових органів, чи він уже перетворюється на реальний економічний фактор підвищення фінансової стійкості та репутаційної надійності підприємств.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У зарубіжній науковій літературі проблема добровільного дотримання податкового законодавства розглядається переважно крізь призму податкової моралі, довіри до податкових органів і кооперативного податкового регулювання. Cummings R. G., Martinez-Vazquez J., McKee M. і Torgler B. [1] доводять, що рівень податкової моралі істотно впливає на податковий комплаєнс. Kirchler E., Hoelzl E. і Wahl I. [3] у межах концепції "slippery slope framework" обґрунтовують, що податкова дисципліна формується під впливом двох чинників — сили контролю та довіри до влади. Luttmer E. F. P. і Singhal M. [4] розглядають податкову мораль як результат поєднання соціальних норм, інституційної довіри та сприйняття справедливості.

Важливе значення для теми дослідження мають праці, присвячені корпоративному податковому комплаєнсу. Sigle M. A., Goslinga S., Spekle R. F., van der Hel L. E. C. J. M. і Veldhuizen R. [6] доводять доцільність переходу до моделей, заснованих на довірі між платником і податковими органами. De Widt D. і Oats L. [2] показують, що корпоративний комплаєнс у різних країнах розвивається по-різному залежно від інституційного середовища. Mickiewicz T., Rebmann A. та Sauka A. [5], досліджуючи податкову мораль власників бізнесу в перехідній економіці, підкреслюють значення інституційних чинників у формуванні податкової поведінки підприємців.

У вітчизняній науковій літературі увага зосереджена переважно на нормативно-правових та організаційних аспектах механізму платників податків із високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства. Банера Н., Пилипенко С. і Гелей А. [7] розглядають таких платників як суб'єктів податкового адміністрування. Круппа М. І. та Ткачик Ф. П.

[10] аналізують податковий комплаєнс як інструмент посилення фіскального потенціалу бюджетів. Цап В. [14], Бортняк К. і Добрянська Н. [8] акцентують увагу на нормативно-правових засадах податкової добросовісності та комплаєнс-контролю. Яцук О. О. [15] пов'язує фінансову прозорість зі стратегічним управлінням підприємством.

Отже, зарубіжні дослідження ґрунтовно розкривають сутність податкової моралі, добровільного комплаєнсу та довірчої моделі адміністрування, тоді як вітчизняні праці переважно зосереджені на правових і процедурних аспектах функціонування "Клубу білого бізнесу". Недостатньо дослідженим залишається економічний вплив статусу добросовісного платника на діяльність підприємства, що й зумовлює актуальність цього дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою дослідження є обґрунтування ролі статусу платника податків із високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства як інструменту підвищення бюджетно-податкової дисципліни та визначення його впливу на економічну поведінку й результати діяльності підприємств України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

31 жовтня 2024 року в Україні набрав чинності Закон України від 18 червня 2024 року № 3813-IX [12], яким запроваджено особливості податкового адміністрування для платників податків із високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства. У публічному дискурсі відповідний механізм дістав неофіційну назву "Клуб білого бізнесу". Водночас у нормативному полі йдеться не про окреме об'єднання чи бізнес-асоціацію, а про спеціальний інструмент селективного податкового адміністрування, що застосовується до платників, які відповідають визначеним Податковим кодексом України [11] вимогам і критеріям. Зазначений правовий режим діє на період воєнного стану та до 31 грудня року, в якому його буде припинено або скасовано.

Економічний зміст цього механізму полягає у зміні підходу до взаємодії між державою та бізнесом: від переважно контрольної моделі — до моделі, що поєднує контроль, довіру, превентивне консультування та ризик-орієнтований супровід платника. У такому контексті "Клуб білого бізнесу" доцільно розглядати як інструмент інституційного заохочення подат-

Таблиця 1. Основні спеціальні критерії включення до Переліку платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства

Категорія платників	Основні критерії
Юридичні особи на загальній системі оподаткування	✓ рівень сплати податку на прибуток і ПДВ не нижче середнього по галузі; ✓ рівень заробітної плати — не нижче середньогалузевого в регіоні $\times 1,1^*$
Резиденти Дія.City	✓ рівень сплати податків до бюджету не нижче середнього серед резидентів Дія.City
Юридичні особи — платники єдиного податку III групи	✓ рівень сплати податків не нижче середнього по галузі; ✓ рівень заробітної плати — не нижче середньогалузевого в регіоні $\times 1,1^*$
Юридичні особи — платники єдиного податку IV групи	✓ від'ємне значення різниці між сумою МПЗ та сплаченими податками і витратами на оренду землі; ✓ рівень сплати ПДВ не нижче середнього по галузі; ✓ рівень заробітної плати — не нижче середньогалузевого в регіоні $\times 1,1^*$; ✓ відповідність земельному критерію**
ФОП на загальній системі оподаткування	✓ рівень сплати ПДФО і ПДВ не нижче середнього по галузі; ✓ рівень заробітної плати — не нижче середньогалузевого в регіоні $\times 1,1$
ФОП — платники єдиного податку III групи	✓ дохід понад 5,0 млн грн; ✓ рівень сплати податків не нижче середнього по галузі; ✓ рівень заробітної плати — не нижче середньогалузевого в регіоні $\times 1,1$

* За умови наявності не менше 5 працівників.

** Наявність земель у власності/користуванні або оренді в обсягах, визначених законодавством, та виконання податкових зобов'язань зі сплати за землею і єдиного податку.

Джерело: сформовано на основі [9, 11—13].

кової доброчесності, фінансової прозорості та добровільного податкового комплаєнсу. Статус доброчесного платника виступає не лише юридичною категорією, а й характеристикою підприємства як надійного суб'єкта господарювання, що забезпечує належний рівень податкової дисципліни, легальної зайнятості та організаційної стабільності. Водночас цей механізм формує систему стимулів для відповідальної податкової поведінки, за якої сумлінність у виконанні податкових зобов'язань трансформується в інституційну та економічну перевагу підприємства.

Щоб бути включеним до Переліку платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства [13], платнику необхідно відповідати чітко визначеним критеріям (табл. 1). Їх структура свідчить про те, що законодавець диференціює підхід залежно від категорії платника, податкового режиму та специфіки господарської діяльності.

Така диференціація має важливе економічне значення, оскільки дає змогу застосовувати критерії не формально, а з урахуванням особливостей функціонування окремих сегментів бізнесу. Відповідно, механізм включення до Переліку виконує не лише відбіркову, а й регулю-

ючу функцію, орієнтуючи суб'єктів господарювання на підтримання належного рівня оплати праці, податкового навантаження та фінансової дисципліни.

Спеціальні критерії включення до Переліку показують, що статус доброчесного платника формується на основі не одного показника, а сукупності параметрів, що відображають фінансову спроможність, належну податкову поведінку та соціальну відповідальність суб'єкта господарювання. Особливо показовим є поєднання критеріїв податкових платежів із вимогами щодо рівня заробітної плати, оскільки це дає підстави розглядати механізм "Клубу білого бізнесу" як такий, що спрямований не лише на збільшення фіскальної віддачі, а й на підтримку легальної зайнятості та детінізацію трудових відносин. У такому підході простежується прагнення держави стимулювати не просто факт своєчасної сплати податків, а загалом відповідальну модель ведення бізнесу.

Разом із тим самі лише спеціальні критерії не вичерпують змісту підходу до відбору платників. Поряд із ними для всіх категорій платників діє блок спільних вимог згідно з ПКУ, що фактично формують базовий стан-

Таблиця 2. Узагальнені спільні вимоги до всіх категорій платників для включення до Переліку

Блок вимог	Зміст вимог
Податкова та страхова дисципліна	Відсутність значного податкового боргу, заборгованості зі сплати ЄСВ та істотних штрафів за порушення податкових обов'язків
Дотримання зовнішньоекономічного та ПДВ-законодавства	Відсутність податкових повідомлень-рішень щодо порушення строків розрахунків за експортно-імпортними операціями; відсутність статусу ризикового платника ПДВ
Стабільність правового статусу	Відсутність процедури припинення діяльності та провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність)
Санкційні та безпекові обмеження	Відсутність санкцій щодо платника, його засновників, учасників і кінцевих бенефіціарних власників; відсутність зв'язків із державою-агресором
Стабільність господарської діяльності	Відсутність змін щодо основного виду економічної діяльності протягом останніх 12 календарних місяців
Прозорість структури власності	Наявність у ЄДР достовірної інформації про кінцевого бенефіціарного власника або законно обгрунтованої причини його відсутності

Джерело: сформовано на основі [9, 11—13].

дарт податкової та фінансової доброчесності (табл. 2). Саме ці вимоги забезпечують комплексний характер оцінки платника, оскільки охоплюють не лише податкові показники, а й правовий статус, безпекові обмеження, прозорість структури власності, стабільність господарської діяльності та відсутність ознак ризикової поведінки. У результаті включення до Переліку ґрунтується на поєднанні кількісних та якісних характеристик, що дає підстави розглядати його як інструмент комплексного оцінювання надійності суб'єкта господарювання.

Таким чином, включення до Переліку базується не лише на обсягах податкових платежів, а на комплексній оцінці правової, фінансової та організаційної надійності суб'єкта господарювання. Це свідчить про перехід від вузького фіскального підходу до ширшого розуміння податкової доброчесності як характеристики загальної економічної поведінки підприємства. У такому підході значення мають не лише своєчасність виконання податкових зобов'язань, а й прозорість структури власності, стабільність діяльності, відсутність ризикових ознак та відповідність базовим вимогам фінансової дисципліни. Отже, статус платника з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства відображає не тільки рівень фіскальної сумлінності, а й загальну інституційну надійність підприємства.

Формування та оприлюднення Переліку здійснюється відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 07 жовтня 2024 року № 495 [13], а внесені у 2025 році зміни засвідчують подальшу адаптацію цього механізму до практики його застосування. Система формування Переліку має регулярний, формалізований і порівняно прозорий характер, що підвищує передбачуваність рішень контролюючих органів і знижує ризик довільного трактування критеріїв. Водночас такий порядок виконує і сигнальну функцію для бізнес-середовища, оскільки включення до Переліку може сприйматися не лише як підтвердження податкової сумлінності, а і як індикатор стабільності, прозорості та передбачуваності діяльності підприємства. За таких умов податкова доброчесність по-

ступово набуває значення інституційної переваги.

Економічна значущість статусу доброчесного платника проявляється через низку конкретних інституційних переваг. Для таких платників не розпочинаються окремі види фактичних, документальних позапланових та документальних планових перевірок, крім випадків, прямо передбачених законом; скорочуються строки камеральної та документальної перевірок для цілей бюджетного відшкодування ПДВ — до 5 і 10 робочих днів відповідно; індивідуальні податкові консультації надаються протягом 15 календарних днів без можливості продовження строку розгляду; закріплюється комплаєнс-менеджер; надається право отримувати у 5-денний строк інформацію про наявні податкові ризики та консультації щодо їх усунення.

Управлінсько-економічний ефект цих переваг полягає у зниженні транзакційних витрат підприємства на взаємодію з контролюючими органами, підвищенні передбачуваності податкових процедур і створенні умов для раннього виявлення податкових ризиків. Особливо важливим це є для підприємств, що працюють із бюджетним відшкодуванням ПДВ, оскільки скорочення строків перевірок позитивно впливає на їхню ліквідність та оборотність коштів. У ширшому розумінні статус доброчесного платника формує додатковий репутаційний ресурс, що може посилювати довіру з боку контрагентів, фінансових установ і державних органів. Динаміка функціонування цього меха-

Таблиця 3. Динаміка Переліку платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства у 2024–2025 рр.

Період	Кількість платників у Переліку	Сплачено податків до зведеного бюджету, млрд грн	Частка у загальному обсязі податкових платежів, %	Комплаєнс-менеджери, кількість	Додаткові характеристики
Грудень 2024 р.	8255	257,1	16,6	576	Перший офіційно оприлюднений Перелік
Травень 2025 р.	9673	н/д*	н/д*	644	4532 платники, або майже 47 %, перебували у Переліку ще з листопада 2024 р.
Серпень 2025 р.	7149	н/д*	н/д*	600	3634 платники, або понад 50 %, перебували у Переліку ще з листопада 2024 р. Перелік сформовано за оновленими зарплатними критеріями
Листопад 2025 р.	7638	252,5	13,0	н/д	Порівняно із серпнем 2025 р. Перелік збільшився на 489 суб'єктів, або майже на 7 %

*Для травня та серпня 2025 року у доступних повідомленнях ДПС не наведено агрегованих даних про суму сплачених податків і частку у загальному обсязі податкових платежів.
Джерело: сформовано на основі [9].

нізму свідчить про його поступову інституціоналізацію (табл. 3).

Узагальнюючи наведені показники, можна стверджувати, що "Клуб білого бізнесу" перейшов зі стадії нормативного запровадження до стадії практичного функціонування як інструменту податкової довіри та селективного адміністрування. Його розвиток у 2024–2025 роках демонструє, з одного боку, достатньо широку базу охоплення сумлінних платників, а з іншого — чутливість складу Переліку до змін критеріїв відбору. Саме це дає підстави розглядати зазначений механізм як динамічний інститут бюджетно-податкової дисципліни, ефективність якого залежить не лише від наявності преференцій, а й від стабільності, прозорості та обґрунтованості критеріїв включення.

Для систематизації впливу статусу добросовісного платника на діяльність суб'єктів господарювання доцільно узагальнити його функціональну роль за основними напрямками управління підприємством (табл. 4).

Як видно з табл. 4, статус добросовісного платника має комплексний вплив на функціонування підприємства і виходить за межі суто податкового адміністрування. Його значення проявляється у зниженні адміністративного навантаження, поліпшенні управління податковими ризиками, зміцненні ліквідності та поси-

Таблиця 4. Роль статусу добросовісного платника у функціонуванні підприємств України

Напрямок	Роль статусу	Економічний результат
Податкове адміністрування	Зниження адміністративного тиску та спрощення взаємодії з ДПС	Менше перевірок, менші часові та організаційні витрати
Управління податковими ризиками	Перехід до превентивного комплаєнсу	Раніше виявлення ризиків, менша ймовірність штрафів і спорів
Фінансова стійкість	Поліпшення прогнозованості грошових потоків	Швидше відшкодування ПДВ, краща ліквідність
Організаційне управління	Посилення внутрішньої фінансової дисципліни	Кращий контроль за податками, зарплатою, звітністю та боргом
Репутація та ділова довіра	Формування позитивного іміджу надійного платника	Вища довіра з боку контрагентів, банків і державних органів
Конкурентоспроможність	Перетворення податкової добросовісності на інституційну перевагу	Стабільніше середовище діяльності та сильніші ринкові позиції

Джерело: власна розробка.

ленні ділової репутації. У результаті податкова доброчесність трансформується на рівні підприємства в чинник інституційної стійкості та конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У результаті проведеного дослідження встановлено, що механізм особливого податкового адміністрування для платників податків із високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства ("Клуб білого бізнесу") вже набув ознак практично діючого інституту селективного податкового адміністрування в Україні. Його запровадження відображає перехід від переважно контрольного підходу до більш збалансованої моделі взаємодії між державою та бізнесом, у межах якої поєднуються фіскальна результативність, превентивний податковий комплаєнс і зниження адміністративного навантаження на сумлінних платників. Статус доброчесного платника має не лише правове, а й економічне значення для функціонування підприємства. Його наявність сприяє підвищенню передбачуваності взаємодії з контролюючими органами, покращенню управління податковими ризиками, зміцненню ліквідності та формуванню додаткового репутаційного ресурсу. Водночас включення до Переліку ґрунтується на комплексній оцінці діяльності суб'єкта господарювання, що дає підстави розглядати податкову доброчесність як складову інституційної надійності та економічної стійкості підприємства. Аналіз динаміки Переліку у 2024—2025 роках засвідчив, що результативність цього механізму значною мірою залежить від стабільності критеріїв відбору, прозорості процедур формування Переліку та послідовності їх застосування. За таких умов "Клуб білого бізнесу" може розглядатися як дієвий інструмент зміцнення бюджетно-податкової дисципліни, детінізації економіки та розвитку добровільного податкового комплаєнсу. Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з емпіричною оцінкою впливу статусу доброчесного платника на фінансові результати підприємств, їхню інвестиційну привабливість, доступ до фінансових ресурсів та адаптивність до кризових умов господарювання.

Література:

1. Cummings R. G., Martinez-Vazquez J., McKee M., Torgler B. Tax morale affects tax compliance: Evidence from surveys and an artefactual field experiment. *Journal of Economic*

Behavior & Organization. 2009. Volume 70, Issue 3. P. 447—457. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2008.02.010>

2. De Widt D., Oats L. Imagining cooperative tax regulation: Common origins, divergent paths. *Critical Perspectives on Accounting*. 2024. № 99. 102446. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2022.102446>

3. Kirchler E., Hoelzl E., Wahl I. Enforced versus voluntary tax compliance: The "slippery slope" framework. *Journal of Economic Psychology*. 2008. № 29. P. 210—225. DOI: [10.1016/j.joep.2007.05.004](https://doi.org/10.1016/j.joep.2007.05.004)

4. Luttmer E. F. P., Singhal M. Tax Morale. *Journal of Economic Perspectives*. 2014. № 28 (4). P. 149—168. DOI: <https://doi.org/10.1257/jep.28.4.149>

5. Mickiewicz T., Rebmann A., Sauka A. To Pay or Not to Pay? Business Owners' Tax Morale: Testing a Neo-Institutional Framework in a Transition Environment. *Journal of Business Ethics*. 2019. № 157. P. 75—93. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10551-017-3623-2>

6. Sigle M. A., Goslinga S., Spekle R. F., van der Hel L. E. C. J. M., Veldhuizen R. Corporate tax compliance: Is a change towards trust-based tax strategies justified? *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*. Elsevier. 2018. Vol. 32 (C). P. 3—16. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.intaccudtax.2018.06.003>

7. Банера Н., Пилипенко С., Гелей А. Платники податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства як суб'єкт податкового адміністрування. *Економіка та суспільство*. 2025. № 79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-109>

8. Бортняк К., Добрянська Н. Правове регулювання комплаєнс-контролю як новітньої форми взаємодії податкових органів з платниками. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2026. № 1 (3). С. 325—329. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.3.49>

9. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/> (дата звернення: 01.03.2026).

10. Крупка М.І., Ткачик Ф.П. Податковий комплаєнс як інструмент посилення фіскального потенціалу державного та місцевих бюджетів. *Інноваційна економіка*. 2024. № 3. С. 103—109. URL: <https://inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/1280> (дата звернення: 01.03.2026).

11. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 01.03.2026).

12. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей податкового адміністрування під час воєнного стану для

платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства: Закон від 18.06.2024 № 3813-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3813-20> (дата звернення: 10.02.2026).

13. Про затвердження Порядку формування та оприлюднення Переліку платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства: Наказ Міністерства фінансів України від 07.10.2024 № 495. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1539-24#Text> (дата звернення: 10.02.2026).

14. Цап В. Нормативно-правові засади податкової доброчесності в Україні: механізм селективного адміністрування та його практична імплементація. Сталий розвиток економіки. 2025. № 4 (55). С. 53—61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-8>

15. Яцух О. О. Індикативна система фінансової прозорості у контексті стратегічного управління підприємством. Актуальні питання економічних наук. 2025. № 12. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15838976>

References:

1. Cummings, R. G., Martinez-Vazquez, J., McKee, M. and Torgler, B. (2009), "Tax morale affects tax compliance: Evidence from surveys and an artefactual field experiment", *Journal of Economic Behavior & Organization*, vol. 70, no. 3, pp. 447—457. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2008.02.010>

2. De Widt, D. and Oats, L. (2024), "Imagining cooperative tax regulation: Common origins, divergent paths", *Critical Perspectives on Accounting*, vol. 99, 102446. doi: <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2022.102446>

3. Kirchler, E., Hoelzl, E. and Wahl, I. (2008), "Enforced versus voluntary tax compliance: The "slippery slope" framework", *Journal of Economic Psychology*, vol. 29, pp. 210—225. doi: <https://doi.org/10.1016/j.joep.2007.05.004>

4. Luttmer, E. F. P. and Singhal, M. (2014), "Tax Morale", *Journal of Economic Perspectives*, vol. 28 (4), pp. 149—168. doi: <https://doi.org/10.1257/jep.28.4.149>

5. Mickiewicz, T., Rebmann, A. and Sauka, A. (2019), "To Pay or Not to Pay? Business Owners' Tax Morale: Testing a Neo-Institutional Framework in a Transition Environment", *Journal of Business Ethics*, vol. 157, pp. 75—93. doi: <https://doi.org/10.1007/s10551-017-3623-2>

6. Sigle, M. A., Goslinga, S., Spekle, R. F., van der Hel, L. E. C. J. M. and Veldhuizen, R. (2018), "Corporate tax compliance: Is a change towards trust-based tax strategies justified?", *Journal of*

International Accounting, Auditing and Taxation, Elsevier, vol. 32 (C), pp. 3—16. doi: <https://doi.org/10.1016/j.intaccudtax.2018.06.003>

7. Banera, N., Pylypenko, S. and Heley, L. (2025), "Taxpayers with a high level of voluntary compliance with tax legislation as subjects of tax administration", *Economy and Society*, vol. 79. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-109>

8. Bortniak, K. and Dobrianska, N. (2026), "Legal regulation of compliance control as a new form of interaction between tax authorities and payers", *Analytical and Comparative Jurisprudence*, vol. 1 (3). pp. 325—329. doi: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.3.49>

9. State Tax Service of Ukraine (2026), available at: <https://tax.gov.ua/media-tsentru/novini/960295.html> (Accessed 01 March 2026).

10. Krupka, M.I. and Tkachyk, F.P. (2024), "Tax compliance as an instrument for strengthening the fiscal potential of state and local budgets", *Innovative economy*, vol. 3, pp. 103—109. doi: <https://doi.org/10.37332/> (Accessed 01 March 2026).

11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "Tax Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (Accessed 01 March 2026).

12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2024), The Law of Ukraine "On amendments to the Tax Code of Ukraine regarding the features of tax administration during martial law for taxpayers with a high level of voluntary compliance with tax legislation", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3813-20> (Accessed 10 February 2026).

13. Ministry of Finance of Ukraine (2024), The Order "On approval of the Procedure for forming and publishing the List of taxpayers with a high level of voluntary compliance with tax legislation", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1539-24#Text> (Accessed 10 February 2026).

14. Tsap, V. (2025), "Regulatory and legal foundations of tax integrity in Ukraine: the mechanism of selective administration and its practical implementation", *Sustainable Development of Economy*, vol. 4 (55), pp. 53—61. doi: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-8>

15. Yatsukh, O. (2025), "Indicative system of financial transparency in the context of strategic enterprise management", *Current issues in economic sciences*, vol. 12. doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15838976>

Отримано редакцією журналу / Received: 16.03.26

Процеженовано / Revised: 30.03.26

Схвалено до друку / Accepted: 09.04.26

